

การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

The Development of Internal Quality Assurance Guidelines for schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area

กานต์สินี วาดวงศ์¹, ประเสริฐ เรือนนระการ²

Kansinee Wadwong¹, Prasert Ruannakarn²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และ 3) พัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 3 ระยะ ระยะที่ 1: การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการประกันคุณภาพภายใน ระยะที่ 2: การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 15 คน และครู จำนวน 190 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งสุ่มจากประชากรที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 429 คน ในสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา และสถานศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ และ ระยะที่ 3: การพัฒนาแนวทาง การประกันคุณภาพภายใน โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทางการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย (1) แบบประเมินสำหรับใช้ประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด (2) แบบสอบถามสำหรับใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน และ (3) แบบประเมินสำหรับใช้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง การประกันคุณภาพภายใน สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายใน มีจำนวน 8 องค์ประกอบ และ 32 ตัวชี้วัด ดังนี้
 - 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 11 ตัวชี้วัด 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มี 3 ตัวชี้วัด 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด 5) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด 6) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด 7) การจัดทำรายงานประจำปี

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Faculty of Education, Mahasarakham University

เป็นรายงานประกันคุณภาพภายใน มี 3 ตัวชี้วัด 8) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพ ที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1.1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 1.2) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2) กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 2.1) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.2) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.3) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2.4) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.5) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 2.6) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพภายใน

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the components and indicators of internal quality assurance in schools under Bueng Kan Primary Educational Area Office. 2) investigate the current condition and the desirable condition of internal quality assurance in schools under Bueng Kan Primary Educational Area Office. and 3) develop the guidelines of internal quality assurance in schools under Bueng Kan Primary Educational Area Office. This research composed of 3 phases. Phase 1: Analysing and synthesising of elements and indicators of internal quality assurance. Phase 2: Studying of the current states and desirable states of internal quality assurance. By the sample of 15 administrators and 190 teachers of 429 administrators and teachers in non-educational institutions which were approved by the standards of education and educational institutions with the results of the assessment at a fair level, and Phase 3: developing guidelines for quality assurance by a qualified appraisal guidelines internal quality assurance of 5 members. The instrument consisted of: (1) evaluation form for evaluating components and indicators, (2) questionnaires for studying current states and desirable states of internal quality assurance, and (3) assessment forms for assessing suitability and feasibility of the internal quality assurance guidelines. Statistics used in data analysis consisted of frequency, percentage, imean, and standard deviation.

The findings of this research were as follows:

1. The components of internal quality assurance consisted of 8 components and 32 indicators: 1) defining the educational standards of schools has 4 indicators, 2) developing

an educational management development plan on results based the educational standards of schools has 11 indicators, 3) developing the systems of administration and information has 3 indicators, 4) operating with educational management development plan has 2 indicators 5) auditing the educational quality has 4 indicators 6) evaluating within the quality standards of education has 2 indicators, 7) to do an annual report as self-assessment report (SAR) has 3 indicators, and 8) to develop the educational quality continuously has 3 indicators.

2. The current states of internal quality assurance, as a whole were in moderate level. And the desirable states, as a whole were in the highest level.

3. The appropriate guidelines of internal quality assurance in schools under Bueng Kan Primary Educational Area Office had two main activities: 1) the standardization and management of information and administration, including: 1.1) to define the educational standards of schools and 1.2) to develop the systems of administration and information, 2) to define educational standards of school, follow up checking the internal quality consisted of: 2.1) to develop an educational management development plan on results based the educational standards of schools 2.2) to operate with educational management development plan; 2.3) to audit the educational quality, 2.4) evaluate within the quality standards of education 2.5) to do an annual report as self-assessment report (SAR) and 2.6) to develop the educational quality with continuously.

Keywords: internal quality assurance, educational quality assurance, the guidelines of Internal Quality Assurance

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2553 กล่าวในมาตรา 4 ว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการศึกษาคือเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ

ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามีการเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นว่าในมาตรา 47-51 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งมีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่การตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาและสถานศึกษาจะต้องให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการประเมิน และในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใด

ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด จะต้องดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สถานศึกษานั้นได้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ที่มุ่งเน้นให้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมีเป้าหมายหลักประการหนึ่งคือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย ภายใต้มาตรการการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 15)

ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในอยู่ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสถานศึกษาควรมีความตื่นตัวในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2556 ก: 82-83)

แต่อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ผลการประเมินทั้งจากหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศต่างมีท่าทีและทิศทางที่สอดคล้องตรงกันว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังต้องได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นและให้มีมาตรฐานระดับสากลพร้อมส่งสัญญาณผ่านสื่อต่าง ๆ ให้จัดเป็นเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการ จากการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาตั้งแต่รอบหนึ่งถึง

รอบสาม (พ.ศ.2544-2557) พัฒนาการของผลการจัดการศึกษาในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา มีทั้งแบบเพิ่มขึ้น คงที่ และลดลง สถานศึกษาที่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นคือ ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาทั้งรอบสองและรอบสาม จำนวน 17,543 โรง ไม่มีพัฒนาการ คือ ไม่ได้รับการรับรองทั้งรอบสองและรอบสาม จำนวน 1,422 โรง พัฒนาการลดลง คือ รอบสองได้รับการรับรองแต่รอบสามไม่รับรอง จำนวน 5,403 โรง พัฒนาการเริ่มดีขึ้นคือ ไม่ได้รับรองรอบสองแต่ได้รับการรับรองรอบสาม จำนวน 3,593 โรง ในขณะที่เดียวกันจากการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยละ 40 มีสถานศึกษาที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษารอบสาม จำนวนตั้งแต่ 30 โรงขึ้นไป และที่น่ากังวลเป็นลำดับต่อไป คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มากกว่าร้อยละ 60 มีจำนวนสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับการประเมินภายนอก รอบสอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2558:102-103)

จากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากการดำเนินงานการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษารอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 31 โรง จากการรายงานการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การบริหารจัดการยังไม่ครบวงจร PDCA เป้าหมายของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพของต้นสังกัด ส่งผลให้การประเมินไม่บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเป็นเหตุให้ไม่บรรลุผลตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และไม่บรรลุผลตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติ

การของสถานศึกษา ซึ่งทางสำนักงานเขตพื้นที่การ ประถมศึกษาบึงกาฬ ควรส่งเสริม ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน นิเทศติดตามผลสถานศึกษาใกล้ชิดและ ต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาใน ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้อย่างเป็น ระบบ เพื่อให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สูงสุดเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. 2558:4)

จากสภาพปัญหาในการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ทำให้ผู้ วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะพัฒนาแนวทาง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาภายใต้กรอบและนโยบายการประกัน คุณภาพการศึกษา โดยยึดเอาแนวทางของการดำ เนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม หลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากำหนดเป็น แนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อรองรับการประกันคุณภาพ ภายในกรอบ 4 และเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ ดีอันจะเกิดประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการ ประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึ่งประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพ ภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัว ชี้วัดของการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถาน ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา บึงกาฬ

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน การประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ และ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 ท่าน เพื่อยืนยัน องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพ ภายใน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถาน ศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา และ สถานศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษาแต่ ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ จากการประเมิน ภายในกรอบที่สามจากสำนักงานรับรองและประเมิน มาตรฐานการศึกษา (สมศ.) สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น จำนวน 429 คน

ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถาน ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาบึงกาฬที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการ ศึกษา และสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน การศึกษาแต่ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ จาก การประเมินภายในกรอบที่สามจาก สำนักงาน รับรองและประเมินมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภท

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหน่วยการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 15 คน ครู 190 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposeive Sampling)

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามขั้นตอนของลิเคิร์ท (Likert) (Best and Kahn, 1993) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ข้อคำถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ สถานภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 49 ข้อ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นได้ของแนวทางการประกันคุณภาพภายใน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามขั้นตอนของลิเคิร์ท (Likert) (Best and Kahn, 1993)

การดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายใน และยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจหาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. ดำเนินการขอหนังสือเก็บข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. ติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ไกลใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลด้วยวิธีทางสถิติ

6. นำผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายใน

7. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

8. นำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมาเป็นแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในให้มี เหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายในใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในแบบสอบถามตอนที่ 1 ประเภทผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ของการประกันคุณภาพภายใน ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 32 ตัวชี้วัด คือ องค์ประกอบที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด 2) สารระสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน 3) กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ 4) ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ องค์ประกอบที่ 2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 11 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านต่าง ๆ 3) กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 4) กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอก 5) กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน 6) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม 7) ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 8) เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 9) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 10) กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติ 11) เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ องค์ประกอบที่ 3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ 2) กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบสารสนเทศ 3) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา องค์

ประกอบที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การนำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้ 2) มีผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด องค์ประกอบที่ 5 การจัดทำมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2) ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา 4) เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด องค์ประกอบที่ 6 การจัดทำมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา 2) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม องค์ประกอบที่ 7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประกันคุณภาพภายใน มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด 2) นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 3) เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่ 8 การจัดทำมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา

2. สภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ (\bar{X} = 2.81) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (\bar{X} = 2.79) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (\bar{X} = 2.77) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน (\bar{X} = 2.77) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (\bar{X} = 2.77) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (\bar{X} = 2.75) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสถานศึกษา (\bar{X} = 2.74) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (\bar{X} = 2.69) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ทุกตัวชี้วัดอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพภายในให้เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของข้อมูล (\bar{X} = 2.87) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายใน (\bar{X} = 2.77) ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การรายงานผลการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (\bar{X} = 2.80) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การนำผลติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (\bar{X} = 2.79) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (\bar{X} = 2.96) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ (\bar{X} = 2.60) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการเผยแพร่รายงานประจำปีต่อหน่วยงาน ต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ (\bar{X} = 2.81) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การเปิดเผยรายงานประจำปีของสถานศึกษาต่อสาธารณชน (\bar{X} = 2.75) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (\bar{X} = 2.81) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้รับผิดชอบปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (\bar{X} = 2.72) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน (\bar{X} = 2.85) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (\bar{X} = 2.62) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จนเป็นวัฒนธรรมในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา (\bar{X} = 2.78) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมแนวความคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} = 2.72) ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาปรับปรุงพัฒนาให้ตรงตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (\bar{X} = 2.7) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย (\bar{X} = 2.65) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพ

ภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ($\bar{X}=4.75$) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.32$) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.14$) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.13$) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X}=4.10$) การจัดให้มี การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.02$) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.00$) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=3.97$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X}=4.22$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การจัดระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพภายในให้เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของข้อมูล ($\bar{X}=3.79$) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.82$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การพิจารณาให้ความเห็นชอบค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ($\bar{X}=3.95$) ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จนเป็นวัฒนธรรมในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.71$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมแนวความคิดเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.65$) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่ง

คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดกลยุทธ์ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}=4.76$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความชอบ ($\bar{X}=3.87$) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเผยแพร่รายงานประจำปีต่อหน่วยงาน ต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=4.67$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การแปลผลจากการรายงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.72$) ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คณะกรรมการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา โดยเครื่องมือที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.29$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ($\bar{X}=3.72$) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้รับผิดชอบปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และ ความสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}=4.24$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.77$) ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเตรียมการในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงาน ต้นสังกัด ($\bar{X}=4.24$) ตัวชี้วัดที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การรายงานผลการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=3.73$)

3. แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

และ 1.2) การจักระบบบริหารและสารสนเทศ 2) การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 2.1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.2) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.3) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2.4) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.5) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 2.6) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ 32 ตัวชี้วัด คือ องค์ประกอบที่ 1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด 2) สารสำคัญที่กำหนดในมาตรฐาน 3) กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ 4) ประกาศค่าเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ องค์ประกอบที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 11 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายด้านต่างๆ 3) กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 4) กำหนดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอก 5) กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน 6) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม 7) ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 8) เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 9) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 10) กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติ 11) เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบองค์ประกอบที่ 3 การจักระบบ

บริหารและสารสนเทศ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ 2) กำหนดผู้รับผิดชอบและจักระบบสารสนเทศ 3) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การนำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้ 2) มีผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบตามที่ได้กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด องค์ประกอบที่ 5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2) ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา 4) เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด องค์ประกอบที่ 6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ให้มีคณะกรรมการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในการศึกษา 2) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม องค์ประกอบที่ 7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประกันคุณภาพภายใน มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด 2) นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบ 3) เผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่ 8 การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การส่งเสริมแนวคิด

เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมแนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556 ก: 14-15) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ และสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงาน (2554:5-30) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภา ครองยศ (2558:151) ได้ศึกษารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่าสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ ดวงสงค์ ได้ศึกษาสภาพความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 (2558:206) พบว่า สภาพความต้องการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ 1.2) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2) การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 2.1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.2) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.3) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 2.4) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.5) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 2.6)

การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักทดสอบทางการศึกษา (2554: 5-30) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายในว่าต้องมีการดำเนินงาน 8 ประการ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในและ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา ชื่อสัตย์ (2559:117-119) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่าแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่สำคัญของการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา ดังนั้น จึงเป็นแนวทางให้ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องที่มีบทบาทสำคัญใน การพัฒนางานด้านการประกันคุณภาพภายในได้นำไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน

2. ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนามากที่สุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดังนั้น ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในควรให้ความสำคัญในขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องมีการกำหนดมาตรฐานให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และมีการจัดทาระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบ โดยควรมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบตามวงจรการบริหารงาน PDCA ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมมากที่สุด ควรมีการประเมินและดำเนินการตรวจสอบทบทวนคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ เพราะหากมีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ก็จะได้ร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และมีการจัดเผยแพร่ผลงานที่ประสบความสำเร็จให้เป็นแนวทางแก่บุคคลอื่นได้นำไปใช้ต่อไป

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบหรือแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และนำไปทดลองใช้จริงเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประสิทธิภาพกับทุกโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ศรุสภา.
- เนตรนภา ครองยศ. (2558). รูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ การบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิทักษ์ ดวงอาสงส์. (2558). สภาพความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ การบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนา ชื่อสัตย์. (2559). แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ การบริหารการศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2558). รายงานการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในประจำปีการศึกษา 2558. บึงกาฬ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556ก). การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). รายงานประจำปี 2558. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554ก). การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพของสถานศึกษา พ.ศ. 2553 เล่มที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2556ก). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่มที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิค จำกัด.
- Best and Kahn James, V. (1993). *Research in Education*. 7th ed. Boston: Allyn and Bacon.